Nr. 1. 4 Studnia 1924 h. Hod VIII.

KRYNICA

Dwatydniowaja sialanskaja hazeta.

Adres Red. i Adm. **Zawalnaja 7.**
Redakcja adčyniena ad 9 ranicy da 6 wieč.

„KRYNICA" kaštuje na hod 2.5000.000,
asobny numar 100.000 p. m.

AB SABIE SAMOJ.

I tak hod 1923 minuŭ u prošłaść. Dla „Krynicy" heta byŭ hod *siomy* jaje istnawańnia. Stojačy na parožie hodu nowaha, musimo prypomnić sabie hałoŭnyja časiny z prošłaści našaj hazety, musimo zdać sabie sprawu, ci dobra jana išła da swajej mety, cy ščyra i česna słužyła ideałam Biełaruskaha Narodu i na što tre a zwiarnuć uwahu ŭ hodzie nowym, dalej baroniačy duchowyja i materyjalnyja intaresy našaha sialanskaha narodu.

Dumka wydawać „Krynicu", biełaruskuju hazetu, praznačanuju pradusim dla katalikoŭ-biełarusaŭ paŭstała siarod studentaŭ biełarusaŭ Pietrahradzkaj Duchoŭnaj Akademii. Pieršy numar „Krynicy" wyšaŭ 8 kastryčnika 1917 h. u Pietrahradzi. 1918 h. „Krynica" wychodziła spiarša takža ŭ Pietrahradzie, a paśla ŭ Miensku. U praciahu hetych dwuch hadoŭ „Krynica„ źjaŭlałasia na świet nieakuratna i redka, a heta s pryčyny niedastatku. Kirunak hazety byŭ pradusim narodnicki, adradženski. Znachodzim tam hutarki ab biełaruskaj prošłaści, kultury, a takža ab patrebie i prawoch biełaruskaj mowy u kaścieli dla katalikoŭ biełarusaŭ. Adnak usie hety dumki ŭ „Krynicy" byli duža ahulny i niaśmieły.

Ad 1919 h. i až da siańniašniaha dnia „Krynicu" bačym u Wilni. Hod 1919 da kirunku hazety, da jaje źmiestu nia prynios ničoha nowaha. I dalej „Krynica" była hazetaj narodnickaj i adradženskaj, praznačanaj dla biełarusaŭ - katalikoŭ. Nowym tolki jość u „Krynicy" ŭ hetym časie jasny pahlad na patrebu i prawa biełarusaŭ-katalikaŭ na swaju kulturu ŭ wa ŭsich halinach žyćcia, asabliwaž žyćcia relihijnaha, bližejšaje adznačeńnie hetych patreb i prawoŭ i śmiełaść u wyjaŭleńni pohladu na ŭsio heta.

Ad h. 1920 až da siańnia ŭ „Krynicy" znachodzim mnoha čaho nowaha. U jej užo znachodzim aprača kirunku narodnaha, kirunak socyjalny (hramadzki) i wyrazny palityčny. I sapraŭdy, „Krynica" za apošnija čatyry, asabliwaž za apošnija try hady ŭžo mnoha ŭ sabie źmiaščaje dumak ab padziele abšarnickich ziamiel miž biezziamielnymi i małaziamielnymi, a takža znachodzim tam jasnuju dumku ab najwialikšym ideale Biełaruskaha Narodu: ab niezaležnaści.

Jak bačym „Krynica" ahulnuju dumku słužeńnia Biełaruskamu Narodu, začynajučy ad biełarusaŭ katalickich, za siem hadoŭ swajho istnawańnia raźwiła šyroka i wyjawiłasia ŭ kancy, jak biełaruskaja *sialanskaja* hazeta, metataj jakoj—budzić narodnuju świedamaść, słužyć rodnaj kultury i baranić prawy Biełaruskaha Narodu, jak narodu sialanskaha, prawy niatolki kulturnyja, duchowyja, ale ŭ *roŭnaj miery* prawy i intaresy socyjalnyja, ekanamičnyja.

Padarož u hetym kirunku „Krynicy" nia była lohkaj. Za swaju śmiełuju i ščyruju abaronu prawoŭ biełaruskaha siarmiažnika pryšłosia jej mnoha ŭciarpieć ad swaich praciŭnikaŭ i worahaŭ. Uciarpieła „Krynica" i jaje

109283
Bibljoteka

supracoŭniki nia mała nia tolki ad čužych, ale časam i ad tych, što wydawalisia swaimi. „Krynica", adnak pieražyła ŭsie bury, pieraciarpieła roznyja zawiaruchi i astałasia wiernaj biełaruskim sialanskim ideałam.

Raz zaniataha šlachu, wyprabawanaha całymi hadami, „Krynica" i dalej pakidać nia dumaje.

„Krynica" ŭ nowym 1924 h. biareć sabie za metu:

Baranić prawoŭ biełaruskaha sialanstwa na ziamlu, a takža raźjaśniać patrebu i świataść hetych prawoŭ,

Baranić i abjaśniać prawa i patrebu biełaruskamu sialanstwu swajej biełaruskaj škoły i swajej biełaruskaj mowy ŭ žyćci relihijnym, jak kaścielnym, tak i carkoŭnym,

Aświedamlać biełaruskaje sialanstwa ab našaj kultury prošłaj i ciapierašniaj,

Padawać biełaruskamu sialanstwu praktyčnyja parady haspadarskija, a takža roznyja karysnyja i cikawyja dla jaho wiestki.

„Krynica" drukujecca literami łacinskimi i hetym samym praznačajecca pradusim dla biełarusaŭ katalikoŭ, a heta praz uwahu na toje, što biełaruskaja literatura, drukawanaja literami ruskimi dla mnohich katalikoŭ biełarusaŭ mała znajoma. Katalikoŭ biełarusaŭ „Krynica" ličyć značnaj častkaj usiaho Biełaruskaha Narodu. Heta častka, abaraniŭšysia ad polonizacyi, *pawinna* całkom adradzicca, dajšci da świedamaha narodnaha žyćcia i zlicca całkom z usim Biełaruskim Narodam.

Kab być wiernaj pastaŭlenym metam, kab išci da ich prosta i biez adstupleńniaŭ, na parozie nowaha hodu „Krynica" źwiartajecca da swaich čytačoŭ, pryjacielaŭ i prychilnikaŭ s prośbaj pisać da jaje ab usim tym, čaho wymahajuć henyja mety. Asabliwa pažadana bližejšaja raspracoŭka prahramy biełaruskaha sialanstwa, raźjaśnieńnie sprawy palityčnych adnosin biełarusaŭ da swaich susiedziaŭ i inš.

Hetyja dumki mieła skazać na nowy 1924 h. „Krynica" ab samoj sabie.

J. Paparać.

Polšč i Biełarusy.

Ukrainski „Naš Prapor" u Nr 43 i nastupnych z knižki byŭšaha polskaha ministra spraŭ zahraničnych p. A. Skršynskaha, napisanaj pa anhielsku: „Poland and Peace", drukuje tyja miascy, ŭ jakich haworycca ab narodnych mienšaściach u Polščy. My tut źmiaščajem dumki p. Skršynskaha tolki ab biełarusach, ab jakich jon kaža:

...„Litwa, katoraja nie pakinuła išče dumki pryłučeńnia da siebie Uschodniaj Litwy, heta znača Wilenščyny, šmat daje na biełarusaŭ i ŭsimi sposabami uspamahaje ich narodnaje razwićcio i padtrymliwaje warožyja Polščy elementy. Dawoli skazać, što ŭ Koŭni siadzić tak zwany biełaruski ŭrad, što na košt litoŭskaha skarbu ŭtrymliwajecca biełaruskaje wojska, metaj jakoha baraćba z Polščaj i t. d.

Da biełarusaŭ, jak da elementu prociŭpolskaha, prydatnaha ŭ nikatorych palityčnych kambinacyjach, sa spahadaju adnosiacca takža i niemcy i padtrymliwajuć ich u mieru mahčymaści.

A hajbolš dziŭna i charakterna, što nat' Łatwija apošnim časam razwiła specyjalnuju biełaruskuju palityku i to ŭ bolšym razmiery, čym heta možna byłob rabić siarod 50 000 biełarusaŭ, što zasialajuć paŭdzionny rubiež hetaj dziaržawy.

Aprača hetych biezpasrednych susiedziaŭ Polščy, što ŭ biełaruskaj sprawie šukajuć dla sabie palityčnych kazyroŭ, jošć išče Čechosłowacyja. Jana takža s pryčyn dla Polščy niapryjemnych, a takža z žadańnia zastupić sučasnuju Maskwu ŭ roli wialikaha sławianskaha asiarodka, arudujeć rožnymi sławianskimi narodami, niapryjaznymi dla Polščy. Wotža nie zabywajeć jana i ab biełarusach. Čechosławacki ŭrad wyznačyŭ mnoha stypendyjaŭ dla maładych Biełarusaŭ z Polščy, jakija jeduć na nawuku ŭ Prahu. Urad hety majeć takža atkrytuju ruku i na inšyja biełaruskija sprawy, z boku Polščy padazronnyja.

Jak bačym pałažeńnie wielmi złožnaje. Asnaŭnuju trudnaść u biełaruskim pytańni stanowić ciamnata šyrokich masaŭ biełaruskaha ludu i poŭnaja atsutnaść u jaho narodnaj świedamaści pry dawoli wialikaj świedamaści klasowaj i stanowaj. Rasiejski carski ŭrad nie chacieŭ ab biełarusach čuć ničoha, ŭważaŭ ich za karannych rasiejcaŭ i jak z takimi pastupaŭ ź imi. Biełaruskija sialanie nia ceniać biełaruskaj mowy i nia bačać dla sabie karyści z razwićcia jaje. Jany achwotna wiarnulisiab da mowy rasiejskaj. Wytwarajecca pałažeńnie susim biazwychadnaje. Kalib Polšč dała biełarusam takija škoły, jakich jany sami žadajuć, dyk heta bylib škoły rasiejskija! Wyšłab toje, što bytcam Polšč sama rusyfikuje biełarusaŭ. Kaliž Polšč budzie biełarusam nakidać biełaruskuju mowu, to padziaki ad narodnaj masy ŭsioroŭna nia budzie, a tolki pryhatujecca hrunt dla biełaruskaj irredenty (spałučeńnie ŭ adno całaje biełarusaŭ, znachodziačychsia ŭ susiednich dziaržawach. Pryp. Red.)

Adna tracina biełarusaŭ ŭ Polščy, heta kataliki, zdaŭna prywykšyja malicca z Palakami ŭ adnych i tych samych kaściołach, nat' z polskich, abo z biełaruskich, ale łacinkaj drukawanych malitwiennikaŭ. Na hetaj padstawie nikatoryja palityki spadziajucca poŭnaha spolščeńnia biełarusaŭ. Adnak nadziei hetyja duža niapeŭnyja. Pradusim zatym, što katalicki kaścioł, kirawany swaim ułasnym rozumam, nialohka dajecca

być aružžam wynaradaŭleńnia. A takža i zatym, što upłyŭ kaścioła ŭ praktycy bywaje mienšy, čym upływy štodziennaha žyćcia. U Polskim Sojmie biełarusy-kataliki bolš apazycyjnyja (nia lohka ıdučyja na ŭhodu. Pryp. Red.), jak biełarusy prawasłaŭnyja"...

Hetulki i hetak piša p. Skršynski ŭ swajej knižcy ab biełarusach. Jak jon, dumaje tak ab nas blizu ŭsia Polšč. Dziŭnaja reč! I litoŭcy, i niemcy, i łatyšy i čechi majuć niejkuju karyść u padtrymliwańni biełarusaŭ, a Polšč, majučaja ŭ sabie da 3 miljonaŭ biełarusaŭ, prynamsi ŭ sprawiadliwych da nas adnosinach nia bačyć nijakaj dla siabie karyści! Praŭda, što narod naš ciomny, praŭda, što nia ŭwieś i niedastatačna świedamy nacyjanalna, adnak niapraŭda, što jon ŭwieś čurajecca swajej mowy i školy. Jon užo žadaje swajej biełaruskaj školy, ale polski ŭrad jaje jamu nie daje, bo musić jon tak dumaje, jak i p. Skršynski ŭ swajej knižcy. Praŭda takža i toje, što spolščyć nia to što biełarusaŭ prawasłaŭnych, ale takža i biełarusaŭ katalikoŭ nia ŭdasca.

Sialanie našy, pračytaŭšy ŭsio heta, pawinny dobra ŭziać sabie ŭ haławu, jak krepka nam treba stajać za swaju narodnaść, śmieła zwać siabie biełarusami, bo inakš ačerniać nas za hranicaj, što my ničoha niawarty, što nam ničoha nia treba i zabiaruć nam nia tolki mowu, ale ziamlu i wolu.

M. Kr.

Apošniaje žadańnie.

Wiek cełу biŭsia ja, trapiataŭsia,
Bo hetak musić sudziŭ mnie Boh...
I tahdy tolki ja užo zdaŭsia,
Kali niemač zwaliła mianie z noh.

Lažu ŭ paścieli ja adzinoki...
Pakoj wialiki, bytcam stadoł,
A maje dumki błudziać daloka,
Choć dakučaje praklataja bol.

Ciśnie i łomić staryja kości,
Dy serca nyje ciažeńka tut
I jakby šepča na wucha štości —
Što ŭžo prychodzić skora „kaput"!

Noč doŭha... Sumna, o moj ty Boža!
Ŭ maim charomie miertwaja ciš,
A hetaj cišy nie patrywoža
Ni zwonam mucha, ni bieham myš.

Słaby ahońčyk kala karwaci
Zdajecca zhaśnie užo wot, wot,
I tolki woblik „Božaje Maci"
Nada mnoj świecić z „Wostrych Warot".

Lažu i nyju adzin — biazdolny,
Čužyja ludzi, čužy kutok, —
Para ŭžo skončyć swoj trud mazolny,
Škada mnie tolki žonki — dziatok!

Adno, pryznacca, chacieŭby štości,
(Takija dumki ŭ mianie byli)
Kab pośle śmierci dy swaje kości
U biełaruskaj złažyci ziamli.

Dyk pachawajcie hdzie na kurhanie
Pamiž zialonaj kučki dziareŭ,
Hdzie razlahacca budzie ŭ tumanie
Naš biełaruski tužliwy śpieŭ!

Tolki pastaŭcie kryžyk dubowy
Mnie na mahiłcy, prašu ja Was,
A na kryžv napišycie słowy:
„Tut pachawany — Stary Ułas".

Stary Ŭłas.

Ab waloryzacyi i padatkach.

Sielanin naš duža časta spatykajecca sa słowam: „waloryzacyja" i nie razumieje jaho značeńnia. Asabliważ časta prydziecca spatykacca našamu sielaninu z hetym słowam u hetym 1924 h., kali treba budzie płacić padatki. Słowa „waloryzacyja" pachodzić ad słowa łacinskaha: „valor", što znača wartaść. Wotża Polski Sojm išče letašniaha hodu pryniaŭ zakon ab waloryzacyi. Zważajučy na toje, što polskaja marka ŭściaž zniżajecca, dyk kali brać padatki pawodle cyfraŭ, aznačanych u zakonie, to dachod dla skarbu budzie duža niastały i mienšy ad taho, jak napisana ŭ zakonie. Dziela hetych pryčyn uwodzicca waloryzacyja, heta znača: wypłata padatkaŭ i rożnych dziaržaŭnych rachunkaŭ pawodle hrošaj ćwiordych, pastajannych, jak naprykład pawodle francuskaha, ci šwajcarskaha franku.

Padatki ad 1-ha studnia 1924 h. buduć wypłačywacca pawodle waloryzacyi. Usie padatki *z prošłych hadoŭ* buduć pieraličačca na załatyja franki i buduć bracca pawodle kursu załatoha franka ŭ dzień płaty.

Apłaciŭšamu padatki za h. 1923, wartaść hetych padatkaŭ paličycca pawodle *siarednaha* kursu franka z 1923 h., jakoha cana budzie jakich 200 tys. p. m. a ŭsim tym, što padatki buduć wypłačywać sioleta, abojducca jany šmat daražej, bo marka značna spała, a frank značna padaražeŭ. Naprykład: niechta pawinien byŭ apłacić za 1923 h. adzin miljon m. p., što ciapier raŭniajecca bolšmienš adnamu załatomu franku, a ŭ 1923 h. raŭniałasia jakim 200 tys. m. p. Znača za adzin miljon padatkaŭ sioleta (prynamsi ŭ studni miesiacy) zapłacić treba ŭ 5 razoŭ daražej, jak letaś, bo 5 frankaŭ tady (5×200.000=1.000.000) stanawili adzin miljon, a 5 fr. ciapier (5×1.000.000==5.000.000) stanowiać bolšmienš 5 miljonaŭ.

Padatki ziamielnyja i budynkowyja buduć zwaloryzawanyja takim paradkam, što abawiazywaiučyja dahetul staŭki ŭ markach polskich buduć pieraličanyja na załatyja franki pawodle kursu: 1 fr. załaty = =11,369 m. p.

Zwaloryzawany takža i tak zwany padatak lesny (danina lasowa) pa kursu: 1 fr. załaty=439.630 m. p.

Ab hetaj waloryzacyi naahuł treba skazać, što jana wykliča wialikuju błutanicu ŭ haspadarčym žyćci i pahoršyć los sielanina, rabočaha i intelihienta. Pryčyny zrazumiełyja: padatki i ŭsiakija dziaržaŭnyja razrachunki treba wypłačwać pawodle wysokaha załat. franka, a pradawać swoj pradukt sielamin budzie na rynku za polskija marki biez pryraŭnańnia ich da

załat. franka,a intelihient i raboču takim-ža paradkam budzie atrymliwać zapłatu za swaju pracu.

Apradča taho waloryzacyja wykliča strašny zastoj i ŭ promyśle, bo mnohija fabrykanty, razrachawaŭšy-sia z uradam pawodle taho, jak wymahaje waloryzacyja, buduć prymušany spynić rabotu ŭ fabrykach. Adhetul biezrabocica i ŭzrost cen.

A. Siarmiaha.

Wiecier šaleje.

Wiecier šaleje, miacielicu honie,
Honie wichrami, jak hurbami fal;
Miesiac krywawy hlanuŭ praz akońnie,
U sercy zbudziŭ mnie šmat žudasny žal.
Nudna i žałasna i nadta-ž markotna
Hałosić duša, što ja los zapradaŭ:
Zapłakaŭ by horka, stahnaŭ by harotna,
Kab Boh mnie z ślazoju wiasiołaść addaŭ.
I wysachšym zoram hladžu ja u chmary —
Šaleje wichar i ledź zorki mihciać —
I dumki niasucca i toŭpiacca mary,
I serca haryć i ŭsie nerwy dryžać.
Ach, što tak raschodziliś siły niamrawyja,
Dumajcie heni ludzkoha uniać!
Proč wy, načnicy, duchi karawyja, —
Ŭ ciomnaj materyi wam prapadać.
Ducham ja wolny, choć serca tak nyje,
Choć cieła tak ciśnie jak had da ziamli, —
Chaj stohnie bura, chaj złaja moc wyje!..
Kudy ž wy, o dumki, mianie zawiali?!

K. Swajak.

AB HASPADARCY.

Pry hadawańni fruktowych dreŭ uważaj na hetyja prawiły:

1. Pomni, što wišni naležać hary, śliŭki nizinie; jabłani na poŭnač i zachad, hrušy na ŭschod i poŭdzień.

2. Wišni zniasuć najbolš sucha, śliŭki naadwarot— najbolš wilhaci.

3. Jamy pierad sadžeńniem musiać być wykapany zahadzia, kab hleba dosyć prawietrała.

4. Najlepšaj hlebaj dla fruktowych dreŭ jość prapusknaja hlina, ŭ katoraj nikoli fruktowyja drewy sadžany nia byli.

5. Sadzić drewy najlepš ŭ wosieni; kaliž sadzic ca na wiasnu, to tolki ŭ jamy wykapanyja z wosieni i pahnojanyja mačoŭkaj z dzieraŭlanym popiełam.

6. Nia kuplaj uščepaŭ ad nieznajomych, a hałoŭnaje ścieražyšia „taniny" (bo jana najdarażej prychodzić). Wybiraj uščepy zaŭsiody zdarowyja, roŭnyja, z silnymi kareńniami i strojnaj karonaj.

7. Wybiraj sarty, jakija znosiać miascowyja ŭmowiny dziela swajho razwićcia.

8. Jabłani i hrušy musiać być addaleny miž saboj najmienš na 10 metraŭ.

9 Hrubšyja kareńni zrež, ale ŭważna, režačy z wierchu ŭniz.

10. Kali sadziš drewy z wiasny, uważaj, kab drobnyja adrostki kareńniaŭ nia byli paškodžany i ŭščepy pierad sadžeńniem zwilhać (abmačy) ŭ redka razmočanaj ziamli.

Memorjał biełaruskich sojmawych pasłoŭ katalikoŭ św. Ajcu.

15-III-23 h. biełaruskija pasły kataliki padali memoryjał św. Ajcu praz ruki jaho pasłanca Laŭry'aha ŭ Waršawie. Memoryjał hety niżej źmiaščajem.

Adwiedywajučy Wašu Ekscelencyju, jak pasłanca Apostalskaj Stalicy, my pasły biełarusy kataliki, jak pradstaŭniki Biełaruskaha Narodu naahuł, a hetym samym i biełarusaŭ katalikoŭ, nia ŭchodziačy ŭ dalokuju i zabłutanuju prošłaść relihijnaha žyćcia našaha narodu, hetym składajem Jamu karotki memoryjał, zaklučajučy ŭ sabie sapraŭdnaje sučasnaje pałažeńnie katalikoŭ-biełarusaŭ u Polščy, a takža ich światyja damahańni ad Apostalskaj Stalicy, da jakoj jany mieli i majuć čućcio dawierliwaści, a takža i synoŭskuju miłaść.

Na ruinach Carskaj Rasiei, zburanaj balšawickaj rewalucyjaj i suświetnaj wajnoj, skinuŭšy z sabie puty niawoli carskaj ułady, paŭstali da žyćcia maładyja narody, budujučy nat' swaju niezaležnuju dziaržawu. Hetak paŭstała Polšča, Łatwija, Litwa, Estonija. Paŭstali jany, dziakujučy swajmu lepšamu hieohrafičnamu pałažeńniu, budučy silniejšyja ekanamična i kulturna. Słabiejšyja-ž u hetym sensie narody, jak naš Biełaruški i Ukrainski dahaworam u Ryzie 1921 h. miž Rasiejaj i Polščaj stalisia padzieleny miž hetymi dziaržawami. Takim čynam na mocy ryskaha dahaworu da Polščy pryłučana ŭsia Zachodniaja Biełaruś, majučaja ŭ sabie da troch miljonaŭ biełaruskaj ludnaści.

Biełaruski Narod ahułam što da relihii padzieleny na prawasłaŭnych i katalikoŭ.

U skład Zachodniaj Biełarusi ŭwachodzić dyecezyja Wilenskaja i značnaja čaść Mienskaj. Dyecezyju Wilenskuju stanowiać dźwie huberni: Wilenskaja i Hrodzienskaja. Da dyecezyi Mienskaj naležać pawiety Mienskaj hub.: Nawahradak (časowaje miejsca prabywańnia Mienskaha Biskupa), Nieświež, Stoŭbcy, Baranawičy.

Statystyki krytyčna i ściśła apracawanaj uspomnienaj terytoryi niama, bo rasiejski ŭrad, dziela rusyfikatarskich palityčnych metaŭ, robiačy statystyku zaŭsiody raźminaŭsia z praŭdaj, jak heta ciapier robić urad polski dziela swaich palityčnych metaŭ.

Statystyčnyja dannyja, choć nia susim dakładnyja, pawodle nas, dobra znajučych narodnyja adnosiny ŭspomnienych terytoryjaŭ, pawodle pawietaŭ, pred-staŭlajucca hetak:

U pawietach *Wilenskaj* huberni: Dzisienskim, Duniławieckim, Wialejskim, Wałožynskim ludnaść katalickuju stanowiać wyklučna biełarusy, lik katorych dachodzić tut da 95 proc. i bolš.

U pawietach: Wilenskim, Lidzkim, Świancianskim i Ašmianskim tej-ža Wilenskaj hub. ludnaść katalickaja biełaruskaja dasiahaje da 60-70 proc.

11. Pierš čym dreŭca, zasadzi koł, zasyp jamu da troch ćwierciaŭ ziamloju, z jakoj tolki słoj pawinien być urodnaj, dobraj, i na jakuju razłožacca kareńni. Apošnija prykrywajucca dobraj, pulchnaj ziamloju. Swiežaha hnoju da dreŭca nie dawaj.

12. U mokraj hlebie sadzi drewy na ŭzhorkach.

13. Pry sadžeńni pomni, što ziamla zlahajecca, a z joj i drewa i što nielha sadzić dreŭca tak hłyboka, jak jano było zasadžana ŭ aharodnika. Hłyboka zasadžanaje drewa chutka čeźnie.

14. Pasadzi drewa tak, kab jano nia było ciesna prywiazana da kała i kab koł byŭ na paŭnočnaj, abo paŭnočna-zachodniaj staranie ad dreŭca i jaho nie datykaŭsia. Dreŭca musić być prywiazana da kała piatloju, złožanaj na padobu waśmiorki (8).

15. Kab drewa było abaroniena ad wiasnawych wysušywajučych wiatroŭ, pawinna być abkručana sałomaju; ad zajcaŭ najlepš abaranić drewa nacirańniem jaho wapnawym małakom, abo samaj wapnaj.

16. Zasadžanyja dreŭcy nia treba za nadta abcinać. Zwyčajna abrezywajecca što druhi, abo treci hod. Suchoje hallo treba abrezywać kožny hod.

17. Usiakija rany, paŭstałyja rezańniem, treba zamazywać—bolšyja dziohciem, mienšyja woskam.

18. Moch, lišajniki, zasochłuju patreskaŭšujusia karu treba nažnicami i skoblej aściarožna, ale dakładna abčyścić, a drewa naciorci wapnawym małakom.

19. Kali drewa jość niečym zaražana, treba chworyja miajscy wyrazać, a rany zamazać dziohciem, ci woskam. Ziamlu-ž wakoł drewa pahnaić treba mačoŭkaj z dzieraŭlanym popiełam.

20. Kali chodzić ab uzrost drewa, treba hnaić z wiasny, a kali ab frukty, — to ŭ žniŭni, wierasni i kastryčniku.

21. Najlepšym hnojem (kali nia chočycca, ci čaściej i nia možacca kuplać) jość miešanina z mačy i popiełu. Hnoicca hetak: u pryhatawanyja pry pomačy kała, ci tak čaho, dziury ŭwakoł drewa zaliwajecca pryhatawany hnoj. Dziury robiacca nie kala pnia, a woddal ad jaho, pa kruhu karony drewa.

22. Staršyja drewy admaładžywajucca abrezywańniem sučča. Niapłodnyja, abo dla dannaha klimatu niehadziačyjasia sarty treba wysiakać.

23. Hdzie raz stajała ŭžo drewa, nie sadzi tam inšaha pakul nie napoŭniš jamu ŭradžajnaj ziamloj. Asabliwa nie radzicca adzin i toj samy sort dwojčy za saboj sadzić na toje-ž miesca.

24. Najt niejšy wosk na fruktowyja drewy jość žywica pryhatawanaja hetak: 250 gr. žywicy raspuścicca na roŭnym ahni, a paśla źmiašajecca z 40, 50 gr. śpirytusu.

Kawaloŭ A.

Z Biełaruskaj wioski.

Baruny, **Ašmianskaha paw** Daŭno ŭžo ja nia braŭsia za piaro, kab napisać štoniebudź da „Krynicy". Pryznacca krychu apuściŭsia, ale nia dziela hultajstwa, a zatym, što prosta nia było ab čym pisać. Ciapier takža ničoha asabliwaha, ale što prypomniŭ, toje i napišu.

Nasampierš mušu skazać, što biełaruskaje žyćcio ŭ našych staronach jość, choć, praŭda, jaho nia kožny bačyć. Biełaruskaj narodnaj i sialanskaj świedamaści ŭ nas duža mnoha pamahajuć roznyja syščyki, jak ich tut zawuć: „tajnyja". A jość ža ich usiudy,

---

Niaznačny pracent katalikoŭ biełarusaŭ znachodzicca i ŭ paw. Trockim Wilenskaj hub.

U pawietach hub. *Hrodzienskaj*: Hrodzienskim, Woŭkawyskim, Słonimskim, Bieraściejskim, Pružanskim, Sakolskim ludnaść katalikoŭ biełarusaŭ dachodzić da 90 proc, a ŭ paw. Bielskim i Biełastockim da 50 proc.

Čaść dyecezyi *Mienskaj*, u skład jakoj uwachodziać uspomnienyja čatyry pawiety, jość biełaruskaja. Tut lik katalikoŭ biełarusaŭ dachodzić da 95 proc.

Apračа taho jość 15.000 biełarusaŭ katalikoŭ u čaści dyecezyi Kowienskaj Brasłaŭskaha pawietu, jaki ciapier naležyć da Rečypaspalitaj Polskaj.

Ahulny lik biełarusaŭ katalikoŭ u Polšcy pierawyžšaje adzin miljon.

Wotža lud hety, jaki stanowić taki značny lik i jaki swajej wiernaściu da katalickaha Kaścioła pierawyžšaje niaraz inšyja ludy, u swaim žyćci narodnym, a praz heta i ŭ žyćci relihijnym tak strašna pakryŭdžany! Bolš za sto hadoŭ ciarpieŭ narod hety praśled relihijny i narodny z boku rasiejskaha ŭradu. Niawolna nam było ani wyznawać adkryta swajej wiery, ani malicca i wučyć dziaciej u swajej rodnaj biełaruskaj mowie. 1839 h. urad hety aficyjalna našamu narodu zabaraniŭ užywać ŭ Kaściele biełaruskaj mowy, uwodziačy na miejsca jaje mowu ŭradowuju rasiejskuju. Chapaje takža prykładaŭ nakidańnia našamu narodu siłaj rasiejskaj mowy, a takža i prawasłaŭnaj wiery.

Biełarusy kataliki, baroniačysia ad hetych hwałtaŭ, časta nazywali siabie palakami i zhadžalisia na polskaju mowu ŭ Kaściele, da jakoj wajaŭničamu rasiejskamu ŭradu trudniej było čapicca.

Ale kali rewalucyja ŭ ništo abiarnuła rasiejskuju dziaržawu, razam z inšymi, i biełarusy začali damahacca prawoŭ swajej matčynaj mowy, jak u žyćci ahulnym, tak sama i ŭ žyćci relihijnym.

Mnohija źjezdy ksiandzoŭ biełarusaŭ, jak napr. u Miensku 1917 h., u Hermanawičach źjezd dekanalnaj (paw. Dzisienskaha) 1918 h., u Wilni 1921 h. wyskazalisia za nawučańnie ahułam, a takža i relihii biełarusaŭ katalikoŭ, jak ŭ škole, tak i ŭ kaściele ŭ ich matčynaj biełaruskaj mowie.

Nia inakš hetu sprawu razważaŭ tahočasny biskup Wilenski, ciapierašni Arcybiskup Mahiloŭski baron von Roop, kali ŭ 1917 h. ŭ pastyrskim piśmie da katalickaha duchawienstwa horača zaachwočwaŭ jaho i zaklikaŭ karystać ŭ kazańniach da biełarusaŭ-katalikoŭ ich matčynaj biełaruskaj mowaj, wychodziačy z taho pahladu, što nawučańnie kožnaha ludu u čužoj, niezrazumiełaj dla jaho mowie nie dajeć nijakoj karyści.

(*Dalej budzie*).

tak jak nasłańnia jakoha; usiudy ŭlezie, ŭsiudy zahlanie, ŭsiudy nos swoj usunieć. A dzie byŭ, što rabiŭ, što kupiŭ, jakija hazety čytaješ, čamu trymaješ biełaruskija hazety i knižki—hetkimi i padobnymi pytańniami henyja „tajnyja" durać haławu kožnamu światlejšamu sielaninu. A ŭsiož jany dla świedamaści karysny, bo ich blizu ŭsie wiedajuć, chto jany, i ludzi dumajuć tak: raz biełaruskaha niamožna, znača jano dobraje, biełaruskaści treba trymacca. Asabliwa našy sialanie dajšli da hetaha prakanańnia pośla wystupleńnia ŭ Barunach 15 žniŭnia letašniaha hodu pasła ks. A. Stankiewiča. Jon mnoha skazaŭ nam praŭdy, zatoje paśla jaho wyjezdu całuju wosień henyja „tajnyja" nie dawali nam spakoju; jeździli pa wioskach i ŭsiudy pytali: što hawaryŭ na Witasa, što ab biełarusach i t. d.

Pachwaicca možna taksama, što ŭžo mnohija i baby, što ŭsio zwali siabie „polskaj wiery", ciapier kažuć: a što ž, wiera—wieraj, ale my biełarusy.

Słowam, niejak žywiom i wierym, što „zahlanie sonca i ŭ naša wakonca".

Padbaruniec.

Žodziški, Świancianskaha paw. Kali pisać ab Žodziškach, dyk pradusim treba skazać, što ŭ nas nadtaž mnoha biełaruskaha: „niachaj sabie i niejak budzie". Wiedama, našy ludcy heta niachajstwa atrymali ŭ spadku ad swaich baćkoŭ i dziadoŭ i pradziedaŭ, a stary zwyčaj šanawać—reč dobraja, ale ŭsiož masta praz Wiallu nia zbudawać—reč duža drennaja.

Niemcy, jakija ŭmieli pakazać, jak žyć na świecie, praz Wiallu zbudawali ŭ nas duža ważny most. Usie jezdzili i nie mahli nachwalicca i naciešycca. Dało licha wajnu balšawicka - polskuju i palaki most spalili. Wotža ad tej pary praz Wiallu niama masta. Zimoj praz lod, a letam nakładajuć na kałkoch niejkija režhini i niejak prachodziać sami i bydła piera haniajuć. Kłopatu z pierajezdam niamała: to wada źniasie heny „most" časowy, to pawalicca, to niechta ŭkradzie na drowy, a pakul Wialla zamierznie, dyk takža ŭsialak bywaješ. A wot kab sabraŭšysia paradzili, dy zbudawali most, to hetaha niama. Źbiaracca ŭ hminu, hamaniać, lulki pykajuć, a ŭradzić nia ŭradziać ničoha. Praŭda, apošnim časam wiaskoŭcy našy ŭsio bolš razumniejuć. Užo jany nia čurajucca swajej biełaruskaj mowy, ŭžo mnohija i mnohija zawuć siabie biełarusami, mnohija wiedajuć, što patrebna nawuka, bo ŭ ciemry budučy dužaž ciazka žyć na świecie i šmat čaho inšaha wiedajuć našy ziemlaroby. Dyk budziem spadziawacca, što ŭ skorym časie jany dadumajucca, što i most, samy nastajaščy most, praz Wiallu zbudawać treba i zbudujuć jaho.

Žodzišny.

Z ŽYĆCIA BIEŁARUSKAHA Ŭ PRAZIE.

Pierawybary Samaŭprawy „Studenskaha Domu". Pry pierawybarach na hety 1924 akad. hod pradstaŭnikom ad biełaruskaha studenstwa prajšoŭ Hieniuš Janka.

Pierawybary praŭleńnia „Studenskaje Sekcyi Biełaruskaj Hramady ŭ Prazie". Na adbyŭšymsia anahdaj hadawym sprawazdaŭčym i pierawybarčym schodzie „Stud. Sekcyi Bieł. Hramady ŭ Prazie" wybran nowy prezydyjum u składzie:

A. Klimowič — staršynia,
A. Kłaŭsuć — wice-staršynia i pradst. u „Studenskuju Radu".
J. Śłanieŭski — pisar,
W. Łaŭski — skarbnik i pradstaŭnik u „Adziežnuju Kamisiju".
M. Haroška — ref. da spraŭ niezabiazpiečanaha studenstwa.
K. Janoŭski — pradst. u studyjna-praświetnuju kamisiju.

U Rewizyjnuju Kamisiju ŭwajšli:
1. Hryniewič Uł.
2. Sak Jul.
3. Žuk A.

Bibliatekar — Illašewič M.

Na schodzie pryniata z wopleskami rezalucyja, wyražajučaja padziaku staršyni hramady p. M. Wiaršyninu za jahonuju achwiarnuju pracu dla biełaruskaha studenstwa ŭ minuŭšym akademičnym hodzie.

Z ČESKAJ HAZETY.

„Kiryła - Miefodzijeŭskaja Studenskaja Liha ładziła (u miesiacy listapadzi. Pryp. Red.) u wialikaj sali Sławianskaha wostrawa światočnuju akademiju na trystahadowy ŭspamin mučanickaj śmierci apostała Unii światoha Jozafata.

Wiečar adčyniŭ štaršynia Kiryła-Miefodzijeŭskaj Lihi prywitańniem papiežskaha nuncia Msgra Marmaggi' i šmat sabraŭšejsia publiki, paśla čaho ukrainski chor zaśpiawaŭ pieknuju pieśniu.

Biełaruski akademik Klimowič skazaŭ piekna apracawanuju pramowu ab žyćci, mučanickaj śmierci i apostalskaj čynnaści światoha Jozafata Kuncewiča, arcybiskupa ŭ Połacku. Wyciažku z pramowy padamo ŭ niekatorym z najbližejšych numaroŭ. Paśla pramowy zapiajaŭ jašče chor dwaccaci dwuch zdatnych ukrainskich piaŭcoŭ nieskalki kompozycyjaŭ, čym udałaja uračystaść i była zakončana.

Aprača nuncia i jaho sekretara śladzili za chodam uračystaści i praf. Kudrnowsky, kanonik Krčmar, miestawy radny Holoubek, min. radny Hronek, prof. Čihak, benedyktyn Zima i šmat inšych.

(*„Lidove Listy" č. 263, 16.11.23*).

Z Uschodniaj Biełarusi.

Nahrada za palepšanyja sposaby wiadzieńnia sielskaj haspadarki. Ekanamičnaj Naradzie Biełarusi u Miensku daručana razhladzieć i zaćwiardzić prajekt pastanowy ab wydačy nahrad u liku 2 pracentaŭ s.-h. padatku tym sialanam, jakija ŭwiali palepšanyja sposaby wiadzieńnia haspadarki.

Arhanizacyja s h. addziełu pry Biełaruskim Muzei ŭ Miensku. Pryniata pastanowa ab arhanizacyi pry Biełaruskim Dziaržaŭnym Muzei sielska-haspadarčaha addziełu z rečaŭ biełaruskaha pawiljonu ŭsiesajuznaj sielska-haspadarčaj wystaŭki.

Arhanizacyja s. h. addziełu daručana Narodnamu Kamisaryjatu Ziemlarobstwa.

U Biełaruskim wydawiectwie ŭ Miensku. Biełaruskaje Wydawiectwa ŭ pačatku śniežnia wypuščaje

z druku „Rodnaje Słowa“ Niekrašewiča, čarhowy numar „Połymia“ i Biełaruski kalendar na 1924 h.

Pryjezd biezrabotnych biełarusaŭ z Polščy. Hetymi dniami sa Smarhoniaŭ, Wilenskaj hub. z pryčyny biezrabocicy ŭ Polščy, pryjechała ŭ Mensk partyja rabočych biełarusaŭ u liku 11 čał.

Pryjechaŭšyja atrymali z Narodnaha Kamisaryjatu Sacyjalnaj Zabiazpieki nieabchodnuju adziežu i wyjechali ŭ roznyja miascy SSSR na pracu.

Pryłučeńnie Homielščyny da Biełaruskaj Respubliki. Ukrainskaja hazeta „Naš Prapor“ piša, što źjezd radaŭ Homielskaj huberni pastanawiŭ hetu huberniu dałučyć da Biełaruskaj Respubliki, a heta za tym, što 70 proc. Homielščyny ličać siabie Biełarusami.

Z žyćcia litoŭskaha.

Z pryčyny zakryćcia Palakami ŭ Świancianach litoŭskaj himnazii niadaŭna ŭ Litwie adbywalisia pratesty i demanstracyi praciŭ prasledawańnia litoŭcaŭ ŭ Wilenščynie. U hetych pratestach i demonstracyjach brali učascie wializarnyja toŭpy narodu, jakija wynosili pastanowy z damahańniem ad litoŭskich uładaŭ zakryćcia ŭsich polskich škoł u Litwie. Takija pastanowy pryniali: Katalicki Sajuz wučycialoŭ u Koŭni, uradoŭcy dziaržaŭnyja i samauradawyja ŭ Rakiškaah, hramadzianie pawietu Rakiskaha, a takža da ŭradu mnoha napłyło pratestaŭ ŭ hetaj sprawie z Telšaŭ, z Wiłkamiera i inšych miascoŭ.

U Koŭni studenskaja moładź takža arhanizawała protestacyjnaje wieča, na jakim pramaŭlali ministry i pasły sojmu i pryrakali narodnym masam, što lik polskich škołak u Litwie jak pratest praciŭ zakryćcia litoŭskaj himnazii u Swiancianach, budzie ahraničany.

Studenty Uniwersytetu ad siabie 11-ha śnieźnia 1923 h. uchwalili takuju rezalucyju... „Biaručy pad uwahu:

1) fakt zakryćcia litoŭskaj himnazii ŭ Swiancianach polskaj akupacyjnaj ŭładaj, čym išče raz staŭsia hwałt na litoŭskim narodzie,

2) praciŭdziaržaŭnuju pracu palakoŭ u Litwie, kirawanuju polskimi škołami, na utrymańnie jakich i zakładańnie dajeć hrošy litoŭski ŭrad, studenty pastanawili:

1) źwiarnuć na hety fakt uwahu litoŭskaha hramadzianstwa i zaklikać jaho da wystupleńnia usimi mahčymi sposabami praciŭ padobnych polskich zamachaŭ,

2) źwiarnucca da litoŭskaha ŭradu z prośbaj, kab pierahladzieŭ swaje adnosiny u sprawie polskich škoł u Litwie, kab začaŭ da ich adnosicca tak, jak palaki da litoŭskich adnosiacca u okupowanaj Litwie (u Wilenščynie. Pryp. Ped.), kab nie dazwalaŭ adčyniać nowych škoł polskich, kab začyniŭ prynamsi try polskija himnazii, a ŭ tym liku himnaziju ŭ Paniawieży i, kab pierastaŭ dawać hrošy na ŭtrymannia polskich škołaŭ“...

Usio heta duža aburaje palakoŭ. Jany mnoha ab hetym pišuć i narakajuć. I ničoha dziŭnaha. Dziŭna tolki toje, što biez mała ŭsie jany maŭčać, kali polskaja ŭ nas uŀada zakrywaješ biełaruskija i litoŭskija škoły, nie dajeć na ich hrošy i pryciaśniaje ich rožnymi sposabami. Nia pomniać palaki ab tym, što heny pastupak litoŭskaha hramadzianstwa wyklikany praśledawańniem litoŭskaj aświety u Wilenščynie polskaj ŭładaj.

„Pachod na Wilniu“. Pad takim zahałoŭkam ukrainskaja hazeta „Naš Prapor“ źmiaściła takuju wiestku: „Pry atkryćci u Koŭni wajennaj škoły šef litouskaha hieneralnaha štabu hienerał Radus Zienkowič skazaŭ u swajej pramowie, što „pryjdzie čas pachodu na Wilniu“. Swaju pramowu hienerał zakončyŭ sławami: „wy ŭziali Kłajpedu, a ciapier hatoŭciesia da Wilni“.

Płata za prawoz tawaraŭ u Kłajpedzie. Ad kanca miesiaca snieźnia 1923 h. ŭ Kłajpedzie abawiazuje nowy zakon ab płacie za pierawoz tawaraŭ. Zbažowaje nasieńnie, bydła razpładowaje i ptactwa možna, jak i raniej, pierawozić biez apłaty. Bydła zwyčajnaje i dzičyzna abłožana akcyzam, jaki wynosić 25 proc. wartaści tawaru. Ad śwježaj aharodniny biarecca 15 prac. akcyzu. Biez akcyzu wolna takža prawozić: ceһłu, woŭnu, drukarskuju i da pisańnia papieru, naftu. Ćwiaki z drotu i šruby apłačwajucca pa 5 prac.

M. D.

SĄ ŚWIETU.

Polšča.

Nowy ŭrad. Jak užo ŭsim dobra wiedama, polski ŭrad Witasa ŭžo nia istnuje. Ciapier u Polščy ŭrad nowy, na čale jakoha staić p. Hrabski, toj što pry Sikorskim byŭ ministram finansaŭ.

Mnohija sialanie dumajuć, što heta ŭrad lewicowy. Wotža treba wiedać, što nie. Urad hety ličycca biezpartyjnym, bo ministry ciapierašnija aficyjalna nie naležać da nijakoj partyi, ale sapraŭdy, to hety ŭrad prawicowy, taki samy, fak i papiaredni. Rožnica miž imi taia, što ciapierašni ŭrad išče horšy ad pieršaha, bo jaho padtrymliwaje ŭ sojmie duža nia peŭnaja i nie značnaja bolšaść pasłoŭ.

Dziela hetaha taki ŭrad duža niamocny i niazdolny da pracy. Pry hetym uradzie, išče bolš jak pry raniejšym, pracoŭnym trudna čakać palahčeńnia. Biełarusy i Ukraincy uradu Hrabskaha nie padtrymliwajuć.

Paśla ŭpadku Witosa Prezydent daručyŭ twaryć urad pasłu Tuhutu, staršyni polskaj partyi „Wyzwolenie„. Adnak Tuhut nia patrapiŭ stwaryć ŭradu lewicowaha, bo nie zachacieŭ dapuścić da ŭradu i pasłoŭ narodnych mienšaściaŭ, jak biełarusaŭ, ukraincaŭ i inš, a spasiarod pasłoŭ palakoŭ nie sabraŭ dla siabie bolšaści. Z hetaha my bačym, što i lewica polskaja, jak „Wyzwolenie“ usim dać roŭnyja prawy, nia choča, bo dumaje pradusim ab sabie. Ciapier usie biełarusy i inš. pawinny dobra zrazumieć, što nikolj niamožna padčas wybaraŭ dawać swaich hałasoŭ za čužych kandydataŭ u Sojm, choćby jany byli i niawiedama jak lewyja. Zaŭsiody treba stajać za swaich.

Što dumaje Piłsudski Hazety pišuć, što nia daŭna Prezydent Wajciachoŭski adbyŭ naradu z maršałkam Piłsudskim u sprawie supracoŭnictwa jaho z uradam. Piłsudski admowiŭsia i zaznačyŭ, što jon nia wieryć u karysnaść pracy ciapierašniaha ŭradu. Pawodle jaho dumki adzinym wychadam dla Polščy z ciapierašniaha ciažkaha pałažańnia byŭby rospusk Sojmu i nowyja wybary.

Skolki Polšč winna Francyi. Na padstawie ab ličeńnia francuskaha ministerstwa wajny pry ŭčaści polskaha hienerała Bajarskaha Polšč winna Francyi paŭtara miljarda frankaŭ. Na samaju arhanizacyju armiji Hallera Francyja pazyčyła Polščy 442 miljony frankaŭ. Kalib ciapier henaha paŭtara miljarda frankaŭ pieraličyć na polskija marki, dyk wyjdzie niazwyčajna wysokaja ličba. A treba wiedać, što Polšča hetyja hrošy abiarnuła nie na naprawu swajej zrujnawanaj haspadarki, a pierawažna na armiju i na zbroju.

Francyja.

Nowy car dla Rasiei. Z Paryža nadychodziać wieści, što tam tajomna adbyłasia karanacyja rasiejskaha wialikaha kniazia Mikałaja Mikałajewiča na cara Rasiei. Abrad karanacyi adbyŭsia pry začynienych akianicach u pałacy wialikaha kniazia Barysa ŭ prysutnaści najbližejšych swajakoŭ.

Ad siabie možam dadać, što niama sumniwu, što Mikałaj Mikałajewič choča być carom, ale ci jamu heta ŭdasca, to heta ŭžo susim druhaja reč. Praŭda, ludzi kažuć, što usio na świecie mahčyma, ale pakulšto plan Mikałaja Mikałajewiča niemahčymy.

Dahawor z Čechasławacyjaj Miž Francyjaj i Čechasławacyjaj maje być padpisany dahawor, majučy na mecie baranić ŭ Europie paradku, jaki stworany mirnaj konferencyjaj paśla wajny, a taksama supolna pieraškadžać adnaŭleńniu niamieckaj manarchii. Aprača taho dziakujučy hetamu parazumleńniu miž wajskowymi štabami abiedźwioch dziaržaŭ majuć być takža blizkija zaŭsiody adnosiny.

Palityki kažuć, što Francyja zrabiła z čechami hety dahawor, majučy na mecie achwotu Čechaŭ pryznać Rasieju. Dyk wot, kali budzie dahawor miž Francyjaj i Čechami, dyk Čecham nia budzie zručna pryznawać Rasieju biaz wiedama Francyi.

Rasieja.

Achwota pryznać Rasieju. Apošnim časam u palitycy Eŭropy prajawiłasia wialikaja achwota pryznać radawyja dziaržawy: rasiejskuju, ukrainskuju, biełaruskuju i inš. Užo pryznali ich: Italija, Anhlija, Polšča. Heta samaje žbirajecca zrabić i Francyja, taja samaja Francyja, što tak niadaŭna pasyłała praciŭ Rasiei wojska, padtrymliwała Denikina, Wranhiela, Kołčaka i inš. Watykan, heta znača Papież, takža ŭžo mnoha dumaje ab pryznańni Radaŭ (sawietaŭ). Jak bačym, dyk usio na świecie źmianiajecca, a pierawažna wyihrywaje toj, chto ćwiorda trymajecca swaich ideałaŭ i chto maječ mocnyja nerwy.

Czytajcie „Krynicu".

Z WILNI.

— **Sud nad Biełarusami.** 28 i 29 śnieżnia 1923 h. ŭ Waršawie ŭ Sudzie Apelacyjnym razhladałasia sprawa biełarusaŭ, zasudžanych u mai miesiacy u Biełastockim Akružnym Sudzie. Sud Apelacyjny paćwierdziŭ pryhawor sudu akružnoha, a pasła Jakawiuka asudziŭ na 4 hady turmy. Takim čynam pasoł Baran, W. Masłoŭskaja, A. Matejčuk, Al. Stankiewič, Žabinski i inš. i ŭ dadatku Jakawiuk prymušany hnić u turmie za Biełaruś.

— **Biełaruskaje wydawieckaje T-wa.** 31 śnieżnia letašniaho hodu adbyłosia pasiedžannie biełaruskaha wydawieckaha T-wa. Pastanoŭlena jaknajchutčej prystupić da wydańnia takich knižak: dalejšyja čaści „Fizyki"—A. Trepki, „Na Antokali"—Fr. Alachnowiča, „Maja Lira"—Kaz Swajaka i inš.

— **Kanfiskata „Zmahańnia".** Nowahodni numar hazety „Zmahańnie" skanfiskawany.

— **Zaniatki ŭ Biełaruskaj himnazji** paśla Kaladaŭ pačnucca 15 studnia.

— **Spis ludnaści.** Urada rychtujecca zrabić spis ludnaści. Spisywańnie maječ pačacca ŭ miesiacy studni siol. hodu.

Usie biełarusy, jak kataliki, tak i prawasłaŭnyja pawinny, nia hladziačy na ništo, pisać siabie biełarusami.

— **Ab sirotach biełaruskich nia pomniać.** Sojmik Wilenska Trocki prystupiŭ da zbirańnia achwiar u natury dla dziaciej u prytułkach. Z hetaj metaj sojmik źwiartajecca da ŭsich chryścijanskich prytułkaŭ u Wilni s prośboj pradstawić spis dziaciej, kab mahčy pryjści im z pomaččů.

Da biełarusaŭ sojmik nat' i nie źwiarnuŭsia, kab padać jamu spis dziaciej. Widać nia chočycca jamu dapamachčy biełaruskim sirotam.

— **Addzieł Łatyskaha Kansulstwa ŭ Wilni.** Addzieł Kansularny Łatyskaha pasolstwa ŭ Polščy daŭ znać, što ŭ Wilni pry wul. Antakolskaj Nr. 24-A adčyniajecca vice kansulat łatyski u pačatku studnia siol. hodu.

— **Abawiazwajučy kurs franka.** Cana na frank wyznačana takaja: 1 i 2 studnia frank kaštuje 1 220.000 m. p., a 3, 4, 5 i 6 studnia—1.230.000 m. p.

Naša počta.

Stan. Hrybu ŭ Syčaniatach: „Krynica" Wam pasyłajecca ad Nowaha Hodu. Čytajcie sami i dawajcie druhim.

J. Łatyškiewiču ŭ Radziukach: 250.000 m. p. atrymali, „Krynicu" pasyłajem. Paprosim kniharniu, kab wysłała Wam „Kalendarz Gospodarski", abo wyšlim sami.

K. Putkiewiču ŭ Swejkiniach: Pismo Waša i 50.000 p. m. atrymali. „Krynicu" Wam pasyłajem, Hazeta: „Naš Sciah" zakryta. Na jaje miejsca wychodžić „Zmahańnie". Kalendar na 1924 h. kaštawaŭ 200.000 m. p, ale mahčyma, što chutka cana padymiecca. Adres kniharni: Zawalnaja 7. Piśmom wam nie adkazwajem, bo dumajem, što Wy pračytajecie ŭsio patrebnaje ŭ hazeci.

Redaktar-wydawiec B. Turonak. Druk. „MOTUS" Wilnia.